

NATURA 2000-GEBIED: MAASDUINEN
VERSLAG VELDBEZOEK DD. 13 JUNI 2017

Aanwezig namens Voortouwnemer: Wim Hazenberg (Provincie Limburg)
Aanwezig namens Terreinbeheerder: Ido Borkent (De Marke) en Andries Arts (Gem. Bergen)
Overige aanwezigen:
Datum bezoek: 13 juli

Doel

Op 13 juni 2017 hebben wij een bezoek gebracht aan het gemeentelijk eigendom binnen het Natura2000-gebied de Maasduinen. Dit in het kader van het jaarlijkse gebiedsschouw zoals dat beschreven is in hoofdstuk 6 van de PAS. Doel van het veldbezoek is om eventuele veranderingen in de habitattypen te registreren. Dit om bij niet in het beheerplan voorziene ontwikkelingen tijdig te kunnen oordelen of bijsturing nodig is. Tijdens het veldbezoek is alleen naar visueel waarneembare aspecten gekeken, met name naar de toestand van de vegetatie. Het PAS veldbezoek is een aanvulling op de overige monitoringsystematiek.

Er zijn enkele locaties waar maatregelen zijn uitgevoerd of zijn gepland bezocht. Deze zijn:

- Wellsche Heide, H2310 Stuifzandheiden met struikhei
- Oevers Reindersmeer, H2310 Stuifzandheiden met struikhei
- Paddenhoek, H2330 Zandverstuivingen
- Hutsenberg, H2310 Stuifzandheiden met struikhei
- Eendenmeerven, H4010A Vochtige heiden en H3160 Zure vennen

Vorbereiding

De gemeente Bergen i.s.m. De Marke hebben een aantal mogelijk te bezoeken locaties vooraf aan het veldbezoek voorgelegd aan de Provincie. In de voorbespreking voorafgaand aan het veldbezoek is definitief besloten welke locaties daadwerkelijk worden bezocht. In het vooroverleg geeft de beheerder aan dat er in het afgelopen jaar geen bijzondere omstandigheden waren die de habitattypen negatief hebben beïnvloed.

Bijlage: kaart met de locaties die zijn bezocht

Bevindingen

Onze bevindingen zijn:

Locatie 1 Wellsche Heide, H2310 Stuifzandheiden met struikhei

Op deze locatie is door bosomvorming een in ontwikkeling zijnde heideverbindingzone, die integraal door de Maasduinen loopt, verbeterd. De werkzaamheden zijn uitgevoerd in de winterperiode 2016-2017. Delen van het bos zijn omgevormd naar een mozaïek van zand, hei, struweel en bos, aansluitend aan de bestaande heideverbindingzone (foto 1, 2 en 4). Verder is een laagte omgezet naar een ven met potentie tot ontwikkeling van vochtige heide (foto 3). De heideverbindingzone is een herstelmaatregel om mineralen af te voeren, in combinatie met ontsnippering van heide, en qua fauna met name gericht op reptielen en amfibieën. Op deze locatie is een Zandhagedis waargenomen tijdens de schouw.

Dit werk is uitgevoerd op kosten van de PAS werkjaar 2015-2016.

Locatie 1: ontwikkeling heideverbindingzone door bosvorming.

Locatie 1, foto 2: ontwikkeling heideverbindingzone door bosvorming.

Locatie 1, foto 3: vennetje, rondom geplagd, met potentie tot ontwikkeling van vochtige heide.

Locatie 1, foto 4: ontwikkeling heideverbindingzone door bosvorming (maken "brede heideberm") langs bestaande onverharde weg. In de bosrand zullen nog aanvullend bomen, m.n. Amerikaanse eik, geringd worden.

Locatie 2 -Oevers Reindersmeer, H2310 Stuifzandheiden met struikhei

De oevers vormen een schakel in de heideverbindingzone door de Maasduinen. Gezien de opslag van berk zijn maatregelen op korte termijn nodig. Het gaat hier vooral om permanent bosopslag verwijderen en zeer kleinschalig plaggen.

Locatie 2, foto: oevers van het Reindersmeer. Rechts de heideverbingszone via het stuifzandgebied Paddenhoek (Locatie 2, oostelijk deel).

Locatie 2 Paddenhoek H2330 Zandverstuivingen

De zandverstuiving Paddenhoek sluit aan op de oevers van het Reindersmeer. Op enkele plekken is te zien dat er nog verstuiving aanwezig is. Het gebied is 7 jaar geleden van bosopslag ontdaan en grotendeels geplagd. Langs de randen 'loopt' opslag van met name grove dennen de zandverstuiving binnen. Over een groot deel is het zand 'vastgelegd' door algen en buntgras. Maatregelen op korte termijn zijn nodig om de winddynamiek te bevorderen. Hoe dit precies zou moeten is nog onderdeel van discussie. Het dynamisch evenwicht tussen algenontwikkeling (sterk door nog steeds hoge N-depositie) en windinvloed in deze beperkte ruimte is lastig. Te veel boskap is ook niet aantrekkelijk. Gedeeltelijke plaggen is wellicht een tussenoplossing.

Locatie 2, foto 1: Paddenhoek met op de achtergrond het Reindersmeer.

Locatie 3 Hutsenberg, H2310 Stuifzandheiden met struikhei

De geïsoleerde ligging van het heideterrein Hutsenberg is doorbroken door een heideverbinding (zie foto3.1) met het heidecomplex Munitieberg te realiseren.

Locatie 3, foto 1: positie vanaf de Hutsenberg richting Munitieberg.

De locaties 4 (Lelieven) en 5 (Driessenvan c.a.) zijn vanwege tijdgebrek niet bezocht, maar is gekozen voor een bezoek aan locatie 6, het Eendenmeer. Hier speelt dezelfde problematiek.

Locatie 6 Eendenmeerven: H3130 Zure vennen en H4010A Vochtige heiden

In 2013 is opslag verwijderd en op enkele plaatsen, met name in de omliggende heide, kleinschalig geplagd. Dit soort werk is ook al eerder op andere plaatsen in de periode 2000-2013 uitgevoerd. Op de oever is nu vooral veel opslag van berk en grauwe wilg te vinden. Maatregelen op korte termijn zijn nodig waarbij de kwetsbare vegetatie vraagt om een voorzichtige ingreep waarbij de vegetatie zoveel mogelijk wordt ontzien. Te denken valt aan het handmatig [ook met motorzaag in vorstperiode] verwijderen van opslag, en/of het afknippen/maaien van opslag tot net onder het deken van veenmos in een perioden met hoge waterstanden zodat de jonge stobben niet opnieuw uitlopen, en/of aanvullend plukken met een brede rupskraan in meer zware begroeiing.

Locatie 5, foto 1: Eendemeer met veel opslag van grauwe wilg en berk.

Conclusie

De ontwikkeling van de stikstofgevoelige habitattypen: H2310, H4010A en H3160 voor de bezochte locaties in het Natura 2000-gebied Maasduinen ligt op koers.

De uitgevoerde en de voorgestelde PAS maatregelen leiden tot een goede uitgangspositie voor herstel van het habitatype H2310.

Vervolg beheer op de oevers van het Reindersmeer (H2310) is op korte termijn nodig gezien de dichtheid en de leeftijd van de berkenopslag.

Vervolg beheer in de Paddenhoek (H2330) is op korte termijn nodig om de winddynamiek te bevorderen.

Om de ontwikkeling van de habitattypen H4010A Vochtige heiden en H3160 Zure vennen van het Eendemeer te bevorderen zijn maatregelen op de korte termijn nodig.

De bevindingen van de gebiedsschouw op 13 juni 2017 leiden tot het beeld dat er geen verslechtering is van de kwaliteit van de habitattypen en dat er geen significante verstoringen zijn opgetreden.

Dit verslag is vastgesteld door:

Handtekening W. Hazenberg

Namens:

Provincie
Limburg

(datum) 11-09-2017

A. Arts

Handtekening

Namens:

Gemeente Bergen

11-09-2017

(datum)

Bijsluiter bij verslag:

- Met name de formulering goed uiteen rafelen uit wat je hebt waargenomen, en wat je duiding daarbij is. Dit moet goed omschreven worden. Je kunt geen uitspraken doen over trends, je kunt alleen weergeven wat je hebt waargenomen. Er zijn geen harde conclusies te trekken, die komen uit de overige monitoring.
- Aangeven waar je geweest bent.
- Aangeven dat het een aanvulling is op de overige monitoringsystematiek
- Aangeven dat alleen naar visueel waarneembare aspecten is gekeken, bij voorkeur benoemen.
- Ondertekening door leidinggevend van aanwezige partijen.

Opmerking [LD1]: Nog aanpassen

Maatregelen habitattype Bergerheide

- dichtgoolen greppel
- kleinschalig plaggen
- aanvullend begrazen en enkele bomen ringen
- bokalen en zijzone
- eggen
- omvormen bos naar stuifzandheide
- opslag bestrijden
- plaggen

